32005E0304

POZIȚIA COMUNĂ 2005/304/PESC A CONSILIULUI
din 12 aprilie 2005
privind prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor din Africa și de abrogare a Poziției comune 2004/85/PESC

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană și, în special, articolul 15 al acestuia,

întrucât:

(1) Responsabilitatea principală în ceea ce privește prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor de pe continentul african revine africanilor înșiși.

(2) Dreptul internațional definește cadrul pentru activitățile desfășurate în contextul prevenirii, gestionării și soluționării conflictelor din Africa.

(3) Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite are responsabilitatea principală de a menține pacea și securitatea internațională în temeiul Cartei Organizației Națiunilor Unite.

(4) La elaborarea deciziilor Consiliului de Securitate al ONU, apărarea pozițiilor și a intereselor Uniunii Europene este asigurată pe deplin prin aplicarea articolului 19 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

(5) La 26 ianuarie 2004, Consiliul a adoptat Poziția comună 2004/85/PESC privind prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor din Africa [1].

(6) La 22 noiembrie 2004, Consiliul a aprobat Planul de acțiune privind sprijinul adus în cadrul politicii europene de securitate și de apărare (PESA) păcii și securității în Africa și Concluziile privind pacea și securitatea în Africa, iar la 13 decembrie 2004, Consiliul a aprobat Orientările pentru punerea în aplicare a planului de acțiune respectiv. În acest context, Consiliul a subliniat caracterul complementar al acțiunilor în cadrul PESC (inclusiv prin sprijinul PESA), al facilității de susținere a păcii pentru Africa, al instrumentelor comunitare și al acțiunilor bilaterale ale statelor membre.

(7) Promovarea păcii, a securității și a stabilității pe continentul african este unul dintre obiectivele Uniunii Africane (UA), iar soluționarea pașnică a conflictelor dintre statele membre ale acesteia este unul dintre principiile înscrise în Actul constitutiv al UA. Prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor au constituit tema dialogului cu Organizația Unității Africane (OUA) și succesoarea acesteia, UA, și sunt cuprinse în Declarația și în Planul de acțiune de la Cairo. UA și organizațiile subregionale africane reprezintă actorii principali în prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor din Africa.

(8) O prevenire eficientă a conflictelor necesită strategii de creare a unor condiții care să permită un mediu internațional stabil și mai previzibil, precum și programe de ajutor și de dezvoltare globale și echilibrate pentru a atenua presiunile care declanșează conflicte violente; trebuie să se țină seama, de asemenea, de importanța factorilor economici în conflictele din Africa, precum și de contribuția pe care o pot aduce măsurile diplomatice și economice la prevenirea și soluționarea conflictelor violente.

(9) Există o legătură între prevenirea conflictelor și democrație, drepturile omului, statul de drept și buna guvernare, cooperarea în vederea dezvoltării având un rol strategic în întărirea capacităților de gestionare pașnică a conflictelor.

(10) Legăturile existente între HIV/SIDA și conflicte trebuie luate în considerare în cadrul tuturor politicilor privind pacea și securitatea. În toate fazele unui conflict, de la prevenire până la reconstrucție, instabilitatea creează condițiile unei propagări accelerate a pandemiei. Răspândirea HIV/SIDA în sine are consecințe socioeconomice și politice grave pe termen scurt și pe termen lung.

(11) Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia au încheiat un Acord de parteneriat cu statele din Africa, zona Caraibelor și Pacific (statele ACP) la Cotonou la 23 iunie 2000.

[1] JO L 21, 28.1.2004, p. 25.

(12) Parlamentul European adoptă, la 30 noiembrie 2000, o Rezoluție privind participarea femeilor la soluționarea pașnică a conflictelor; iar Adunarea parlamentară paritară ACP-UE a adoptat, la 21 martie 2002, Rezoluția privind aspecte legate de egalitatea între sexe.

(13) La 8 decembrie 2003, Consiliul adoptă Orientările privind copiii și conflictele armate,

ADOPTĂ PREZENTA POZIȚIE COMUNĂ:

Articolul 1

(1) Uniunea Europeană contribuie la prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor violente din Africa prin întărirea capacității și a mijloacelor de acțiune africane în acest domeniu, în special prin intensificarea dialogului și a sprijinului pentru UA și organizațiile și inițiativele la nivel subregional, precum și pentru societatea civilă organizată. În acest sens, Uniunea Europeană ia noi măsuri menite să promoveze coordonarea dintre numeroșii actori care pot fi implicați, inclusiv o coordonare mai strânsă a măsurilor luate de Comunitate și statele membre, în special în cadrul Planului de acțiune privind sprijinul adus în cadrul PESA păcii și securității în Africa și al Orientărilor pentru punerea în aplicare a acestuia.

(2) Uniunea Europeană aplică, în special, Planul de acțiune privind sprijinul adus în cadrul PESA păcii și securității în Africa în conformitate cu Orientările aprobate de Consiliu. Coordonarea contribuțiilor statelor membre și ale Comunității este îmbunătățită și se analizează posibilitatea creării unui mecanism de gestionare care să faciliteze punerea în comun a contribuțiilor voluntare ale statelor membre.

(3) Pe măsură ce își întărește capacitatea de gestionare a situațiilor criză și de prevenire a conflictelor, Uniunea Europeană își îmbunătățește cooperarea strânsă cu ONU și cu organizațiile regionale și subregionale relevante, în vederea atingerii obiectivului menționat. Cooperarea cu ONU în ceea ce privește gestionarea situațiilor de criză se dezvoltă conform și în cadrul punerii în aplicare a Declarației comune din 24 septembrie 2003 privind cooperarea ONU — UE pentru gestionarea situațiilor de criză. Fără a aduce atingere angajamentului său față de dreptul Africii de a-și hotărî propriul destin, Uniunea Europeană rămâne pregătită să se implice, oricând este necesar, în gestionarea situațiilor de criză din Africa cu propriile sale capacități.

(4) Uniunea Europeană elaborează inițiative de prevenire a conflictelor și de consolidare a păcii pe termen lung, recunoscând faptul că progresele în aceste domenii sunt o condiție prealabilă necesară pentru ca statele africane să fie, de asemenea, capabile să își creeze și să își mențină o capacitate de combatere eficientă a terorismului.

(5) Uniunea Europeană dezvoltă o abordare voluntară, globală și integrată, care reprezintă, de asemenea, un cadru comun pentru acțiunile întreprinse individual de diverse state membre. În cadrul acestei abordări și în scopul întăririi capacității de a acționa rapid, președinția, asistată de secretarul general/Înalt reprezentant și de Comisie, continuă să întocmească un studiu anual menit să identifice și să monitorizeze potențialele conflicte violente și să prezinte posibilitățile de acțiune necesare pentru prevenirea izbucnirii sau a repetării acestora.

Articolul 2

Politica Uniunii Europene se concentrează pe prevenirea izbucnirii și a propagării conflictelor violente prin intervenții timpurii și pe prevenirea repetării conflictelor violente. În acest context, acțiunea Uniunii Europene cuprinde:

— prevenirea conflictelor prin demersul de a aborda cauzele structurale mai profunde, vizând în același timp cauzele directe — factorii declanșatori — ale conflictelor violente;

— gestionarea situațiilor de criză prin abordarea fazelor acute ale conflictelor și prin sprijinirea eforturilor depuse pentru stoparea violenței, făcând apel la toate măsurile posibile, inclusiv sprijinul politic și practic acordat inițiativelor regionale și subregionale care vizează realizarea și susținerea unui acord de încetare a focului între toate părțile implicate și, după caz, desfășurarea unei operațiuni de gestionare a situațiilor de criză;

— consolidarea păcii prin eforturi de sprijinire a inițiativelor de stingere a conflictelor violente și de pregătire și susținere a unei soluționări pașnice a acestor conflicte;

— reconstrucția prin sprijinirea reconstrucției economice, politice și sociale a statelor și a societăților care au ieșit dintr-un conflict, în scopul evitării unei recrudescențe a violenței și al promovării păcii durabile.

Articolul 3

Pentru a contribui mai bine la gestionarea conflictelor și pentru a răspunde situațiilor de criză existente, Uniunea Europeană ia în considerare:

— evoluția sistemelor juridice internaționale, mecanismele de soluționare a litigiilor, acordurile de cooperare la nivel regional, în special crearea, în iunie 2004, a Consiliului pentru Pace și Securitate al UA;

— consolidarea instituțională prin sporirea eficienței instituțiilor africane în domeniul securității naționale și în domeniul juridic, inclusiv pentru activități de combatere a terorismului, precum și prin identificarea unor acțiuni specifice de asistare a țărilor africane la punerea în aplicare a angajamentelor asumate în cadrul instrumentelor internaționale existente în toate domeniile relevante, inclusiv lupta împotriva terorismului și a traficului ilicit;

— sprijinirea ratificării și a punerii integrale în aplicare a Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, care poate juca un rol important în organizarea instituțiilor naționale pentru a lupta împotriva impunității. Aceasta include consolidarea instituțiilor judiciare care au un rol complementar important în acest context. Se va acorda o atenție deosebită crimelor de război cuprinse în Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, precum încorporarea sau înrolarea copiilor, care au consecințe grave asupra țărilor afectate de conflicte.

Articolul 4

(1) Uniunea Europeană urmărește să își sporească sprijinul față de acordurile regionale și eforturile de prevenire a conflictelor prin creșterea responsabilității întreprinderilor, consolidarea statului de drept, formarea în domeniul prevenirii conflictelor, construirea capacităților pentru, *inter alia*, analize politice și economice, sisteme de alertă rapidă, competențe în materie de negociere și de mediere, îmbunătățirea mecanismelor internaționale de sancționare și de executare, elaborarea mecanismelor menite să combată factorii economici care alimentează conflictele și intensificarea legăturilor dintre organizațiile regionale, precum și a celor între actorii locali, naționali și regionali care nu țin de stat și alți membri ai comunității internaționale. Eforturile de a sprijini organizațiile regionale și subregionale din zona de prevenire a conflictelor trebuie să fie atent coordonate de Comunitate și de statele membre, astfel încât să se dezvolte inițiative și sinergii comune, inclusiv, după caz, în cadrul programelor comune.

(2) Sprijinul acordat de Uniunea Europeană Uniunii Africane și cooperarea cu aceasta în domeniul prevenirii, al gestionării și al soluționării conflictelor trebuie continuate în scopul dezvoltării unui parteneriat pe termen lung, în special în cadrul acțiunilor ulterioare reuniunii la nivel înalt de la Cairo.

Articolul 5

Uniunea Europeană urmărește:

— să sprijine integrarea perspectivelor de prevenire a conflictelor în cadrul politicii comunitare comerciale și pentru dezvoltare și al strategiilor aferente aplicabile diverselor țări sau regiuni;

— să introducă, după caz, indicatori de conflict și instrumente de evaluare a impactului asupra păcii și conflictelor în cooperarea comercială și pentru dezvoltare, astfel încât să se reducă riscul ca ajutorul și comerțul să nu facă altceva decât să alimenteze conflictele, precum și să se maximizeze impactul pozitiv al acestora asupra consolidării păcii;

— să se asigure că populația în ansamblu beneficiază rapid de dividende tangibile;

— să îmbunătățească coordonarea dintre eforturile Comunității și cele ale statelor membre în acest domeniu;

— să îmbunătățească cooperarea privind dezvoltarea și comerțul cu actori regionali, subregionali și locali pentru a asigura coerența inițiativelor și a susține acțiunile africane;

— să își coordoneze eforturile cu cele ale instituțiilor financiare internaționale.

Articolul 6

(1) Uniunea Europeană sprijină, pe termen lung, întărirea capacităților operative africane de sprijinire a păcii la nivel regional, subregional și bilateral, precum și capacitatea statelor africane de a contribui la integrarea regională, pace, securitate și dezvoltare. Fără a aduce atingere acestei întăriri a capacităților, Uniunea Europeană și statele membre continuă, de la caz la caz, să aibă în vedere desfășurarea propriilor mijloace operative de prevenire a conflictelor și de gestionare a situațiilor de criză în Africa, în conformitate cu principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite și în strânsă cooperare cu activitățile ONU din regiune. Astfel de considerații țin seama de amploarea capacităților dezvoltate în cadrul capacităților de gestionare a situațiilor de criză, inclusiv utilizarea de personal civil pentru intervenții de lungă durată de consolidare a păcii.

(2) Statele membre și Comisia fac schimb de informații privind toate măsurile luate pentru a sprijini capacitățile operative africane de susținere a păcii în vederea îmbunătățirii coordonării și a dezvoltării unor sinergii. Aceste informații sunt rezumate în cadrul reexaminării anuale a prezentei poziții comune prevăzute la articolul 14.

(3) Statele membre și Comisia acordă o prioritate sporită strategiilor pe care le aplică diverselor țări și regiuni și evaluării riscurilor. Strategiile de țară pot fi elaborate folosind indicatori standardizați și asistența grupurilor de experți. Evaluarea riscurilor și strategiile de țară ar avea de câștigat de pe urma utilizării cunoștințelor locale, inclusiv a informațiilor de la experții locali specializați în alerta rapidă și evaluarea riscurilor.

(4) Statele membre și Comisia fac eforturi pentru a realiza o coordonare mai bună a acțiunii bilaterale în sprijinul Uniunii Africane și al organizațiilor africane subregionale, în special Comunitatea Economică a Statelor Vest-Africane, Comunitatea de Dezvoltare Sud-Africană și Autoritatea Interguvernamentală privind Dezvoltarea, Comunitatea Economică a Statelor Centrafricane și Comunitatea Economică și Monetară a Africii Centrale, în ceea ce privește capacitățile operative de sprijinire a păcii.

(5) Statele membre și Comisia se invită sistematic sau invită președinția, după caz, să participe la aplicațiile și la seminarele pe care le organizează în vederea întăririi capacităților africane de menținere a păcii.

(6) Sunt încurajate coordonarea și schimburile cu țări terțe interesate privind activitățile de consolidare, în special cu Statele Unite ale Americii, Canada, Norvegia și Japonia, mai ales în cadrul dialogului politic cu aceste țări.

(7) Uniunea Europeană depune toate eforturile pentru a-și îmbunătăți coordonarea cu ONU, în special cu Departamentul pentru operațiuni de menținere a păcii, cu privire la toate activitățile care vizează întărirea capacităților operative africane de sprijinire a păcii.

(8) Uniunea Europeană analizează modul optim de coordonare a eforturilor în domeniul formării și al aplicațiilor.

(9) În mod ad-hoc, Uniunea Europeană are în vedere lansarea în numele său, la momentul potrivit, atunci când acest lucru este de natură să aducă o valoare adăugată, a unor programe de întărire a capacităților, separate sau împreună cu programe lansate individual de diverse state membre. Astfel de acțiuni pot varia de la misiuni de observare de mică anvergură din partea organizațiilor africane în timpul aplicațiilor Uniunii Europene de menținere a păcii până la programe de formare mai ample.

Articolul 7

Statele membre continuă să ducă o politică restrictivă cu privire la exporturile de arme, aplicând în totalitate Codul deontologic al Uniunii Europene privind exporturile de arme. Recunoscând faptul că gradul de disponibilitate și de acumulare a armelor, care depășește nevoile legitime de securitate, poate fi un factor de instabilitate și că lupta împotriva traficului ilicit de arme reprezintă o contribuție importantă la procesele de detensionare și reconciliere, statele membre și Comisia:

— cooperează în vederea promovării respectării internaționale a embargoului asupra armelor și a altor decizii relevante ale Consiliului de Securitate al ONU și sprijină inițiativele de aplicare eficientă a acestor măsuri;

— continuă să sprijine și să respecte în mod activ inițiativele regionale care contribuie la prevenirea și combaterea traficului ilicit de arme;

— cooperează pentru a încuraja țările asociate să se alinieze la principiile adoptate și măsurile luate de Uniunea Europeană. Uniunea Europeană are în vedere, de asemenea, susținerea în continuare a eforturilor africane pentru îmbunătățirea controalelor la producători, importatorii și exportatorii de arme și susținerea controlării și a eliminării surplusului de arme de calibru mic, precum și sprijinirea eforturilor africane de combatere a problemelor legate de armele de calibru mic în conformitate cu Acțiunea comună 2002/589/PESC a Consiliului din 12 iulie 2002 privind contribuția Uniunii Europene la combaterea acumulării și proliferării cu caracter destabilizator a armelor ușoare și a armelor de calibru mic ([1]);

— continuă să sprijine Programul de acțiune al ONU privind traficul ilicit de arme de calibru mic și arme ușoare în toate aspectele acestuia, precum și negocierile Protocolului împotriva producției și a traficului ilicit cu arme de foc, piese și componente ale acestora și muniție, de completare a Convenției ONU împotriva criminalității organizate transnaționale, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 31 mai 2001.

Articolul 8

(1) Uniunea Europeană:

— urmărește să analizeze factorii economici care alimentează conflictele;

— urmărește să promoveze integrarea Africii în economia mondială și să sprijine accesul egal la beneficiile și oportunitățile oferite de aceasta societăților;

— sprijină cooperarea economică și politică, precum acordurile de stabilizare regională, în vederea consolidării relațiilor dintre părți ca măsură preventivă și de instaurare a păcii după conflict;

— se asigură că măsurile de integrare comercială regională, în contextul unei politici care cuprinde plase de salvare pentru grupurile vulnerabile, sprijină prevenirea și soluționarea conflictelor.

(2) De asemenea, Uniunea Europeană:

— cooperează la promovarea respectării universale a embargourilor legate de exploatarea și comerțul ilicit cu mărfuri de mare valoare și a altor decizii relevante ale Consiliului de Securitate al ONU și sprijină inițiativele de aplicare eficientă a acestor măsuri;

— se implică în mod activ pentru identificarea unor mijloace de a elimina exploatarea ilegală a resurselor naturale care contribuie la declanșarea, intensificarea și continuarea conflictelor violente;

— atunci când este cazul, recurge la măsuri restrictive, inclusiv sancțiuni economice și financiare, împotriva celor care profită de pe urma conflictelor violente și le exacerbează. În acest context, este necesar să se reflecteze mai profund asupra rolului (pozitiv sau negativ) pe care îl va juca sectorul privat în domeniul prevenirii și al soluționării conflictelor.

([1]) JO L 191, 19.7.2001, p. 1.

Articolul 9

Pe parcursul diferitelor faze ale ciclului conflictului, Uniunea Europeană:

— evaluează rolul important pe care îl joacă ceilalți actori, în afara statului, care fie alimentează conflictele, fie contribuie la soluționarea sau prevenirea acestora. În ambele cazuri, trebuie să se țină seama de rolul lor și de contribuția pozitivă pe care o pot avea;

— încurajează aplicarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea, asigurându-se că se ține seama de egalitatea sexelor atunci când se planifică, se pune în practică și se evaluează impactul conflictului, nevoile diverșilor actori din cadrul conflictului, nivelul și caracterul participării la procesul de luare a deciziilor privind prevenirea, gestionarea și soluționarea conflictelor, inclusiv procesele și negocierile de pace;

— analizează, în mod eficient și global, impactul pe termen scurt, mediu și lung pe care conflictele armate îl au asupra copiilor, recurgând la o varietate de instrumente pe care le are la dispoziție și bazându-se pe activitățile trecute sau în curs, în conformitate cu Rezoluțiile 1460 și 1539 ale Consiliului de Securitate al ONU privind copiii și conflictele armate și cu Orientările Uniunii Europene privind copiii și conflictele armate. De asemenea, Uniunea Europeană încearcă să influențeze actori din țări terțe (guvernele, dar și alți actori, în afară de stat, inclusiv grupuri armate) să ia măsuri eficiente pentru protejarea drepturilor copiilor afectați de conflictele armate.

Articolul 10

Pentru a reflecta nevoia de a menține concentrarea asupra unui conflict chiar și după ce acesta a devenit mai puțin acut și de a contribui la o abordare mai coerentă și mai sistematică a situațiilor postbelice din Africa, Uniunea Europeană:

— își dezvoltă și își organizează propriile capacități pentru a veni în sprijinul reformei în domeniul securității în cadrul principiilor democratice, al respectării drepturilor omului, al statului de drept și al bunei guvernări, în special în țările aflate în tranziția de la un conflict violent la o pace durabilă;

— continuă să își consolideze sprijinul pentru combaterea problemelor ridicate de acumularea cu caracter destabilizator și proliferarea necontrolată a armelor de calibru mic;

— își intensifică sprijinul pentru dezarmare și reintegrarea durabilă a foștilor combatanți demobilizați, acordând o atenție deosebită nevoilor legate de egalitatea sexelor și nevoilor copiilor recrutați pentru a participa la activități militare;

— își intensifică ajutorul pentru îndepărtarea minelor terestre existente și promovează o conștientizare a chestiunii minelor, încurajând și sprijinind dezvoltarea capacităților africane de deminare;

— continuă să sprijine acțiuni menite să faciliteze reintegrarea populațiilor dezrădăcinate ca urmare a unor situații de conflict, ținând seama de principiile directoare relevante privind dislocarea internă, ale reprezentantului secretarului general al ONU;

— încurajează reconcilierea și susține reconstrucția necesară pentru a permite țărilor abia ieșite din conflict să își relanseze politicile de dezvoltare pe termen lung;

— în conformitate cu Poziția comună 2003/444/PESC a Consiliului din 16 iunie 2003 privind Curtea Penală Internațională [1], reiterează în dialogul politic pe care îl poartă cu omologii săi africani angajamentul puternic de a sprijini Curtea Penală Internațională și poziția acesteia cu privire la acordurile bilaterale de nepredare propuse de Statele Unite ale Americii.

Articolul 11

Uniunea Europeană evaluează posibilitățile de cooperare la nivel național și regional în acest domeniu propunând piste și recurgând la o gamă de instrumente în vederea abordării problemei relației dintre radicalizarea grupurilor religioase și vulnerabilitatea lor la recrutarea de către teroriști, în perspectiva prevenirii conflictelor și a consolidării păcii. În acest context, Uniunea Europeană ține seama de Declarația comună privind terorismul adoptată de Conferința ministerială UE-Africa de la Bruxelles (11 octombrie 2001), precum și de Declarația comună privind terorismul adoptată de Conferința ministerială UE-Africa de la Ouagadougou (28 noiembrie 2002).

Articolul 12

Uniunea Europeană procedează în așa fel încât combaterea HIV/SIDA să facă parte integrantă din strategiile UE de prevenire și atenuare a conflictelor. Dialogul cu UA în acest sens, bazat pe principiul dreptului Africii de a-și hotărî propriul destin, ar trebui intensificat. În acest context, asistența acordată operațiunilor de sprijinire a păcii asigură elementele de sensibilizare și de formare în domeniul prevenirii HIV/SIDA, în conformitate cu Rezoluția 1308 a Consiliului de Securitate al ONU privind HIV/SIDA și operațiunile internaționale de menținere a păcii.

[1] JO L 150, 18.6.2003, p. 67.

Articolul 13

Consiliul ia notă de intenția Comisiei de a-și îndrepta acțiunea către îndeplinirea obiectivelor și a priorităților din prezenta poziție comună, după caz, prin măsuri comunitare relevante.

Articolul 14

Pe baza unui raport al președinției, în colaborare cu secretarul general/Înalt reprezentant și Comisia, prezenta poziție comună și aplicarea acesteia se reexaminează anual și se modifică atunci când este cazul.

Articolul 15

Poziția comună 2004/85/PESC se abrogă.

Articolul 16

Prezenta poziție comună produce efecte la data adoptării.

Articolul 17

Prezenta poziție comună se publică în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Adoptată la Luxemburg, 12 aprilie 2005.

Pentru Consiliu,

Președintele

J.-C. JUNCKER